

No 43 (2020)

P.3

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilij - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

Aleskerova Yu., Rachok V. ANALYSIS OF THE INSURANCE COMPANY'S FINANCIAL STATUS ASSESSMENT.....	3
Apkhanova E. HUMAN RESOURCES MANAGEMENT IN THE DIGITAL ECONOMY	12
Belimenko Ya., Gordeeva E. REAL ESTATE COST IN SOCHI.....	14
Bykova N. TAX STIMULATION OF INNOVATIVE AND INVESTMENT ACTIVITIES IN THE SOCIO-CULTURAL SPHERE	17
Koroleva N., Garamyan Y. ASSESSMENT OF THE DYNAMICS OF THE LIVING STANDARDS OF THE POPULATION OF THE RUSSIAN FEDERATION.....	20
Latyshenko G., Golub V. USE OF KPI IN THE EVALUATION OF PERSONNEL ACTIVITIES IN THE ROCKET AND SPACE INDUSTRY ...	25
Ivanov M., Ivanov S. ASSESSMENT METHOD OF PERSONNEL PERFORMANCE INDICATORS IN HR PROCESS MANAGEMENT.....	28
Koroleva N., Chinishvili V. POVERTY AS A SOCIO-ECONOMIC PROBLEM	31
Poliatykina L. INSTIRUTIONAL BASES FOR AKTIVATION OF ENTREPRENEURIDL ACTIVITY	38
Tomashevskaya O. CURRENT TRENDS OF SORGHUM CULTIVATION IN THE WORLD	42
Mulyk T., Tomchuk O., Fedoryshyna L. ANALYSIS OF FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE	46
Apsalyamova S., Khashir B., Khuazh O. MEASURING THE SOCIO-ECONOMIC RETURNS OF EFFECTIVE FOREST MANAGEMENT	55
Apsalyamova S., Khashir B., Khuazh O. MONITORING THE STATE OF FORESTS IN THE ENVIRONMENTAL PROTECTION SYSTEM	63

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мулик Т.О.

кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри аналізу та статистики,

Томчук О.Ф.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри аналізу та статистики,

Федоришина Л.І.

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри аналізу та статистики,

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця

ANALYSIS OF FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE

Mulyk T.,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,

Head of the Analysis and Statistics Department,

Tomchuk O.,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Analysis and Statistics Department,

Fedoryshyna L.

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Analysis and Statistics Department,

Vinnitsia National Agrarian University

Vinnitsia

Анотація

У статті досліджено поняття фінансової стійкості. Обґрунтовано механізм здійснення розрахунків фінансової стійкості. Досліджено, що фінансова стійкість дає можливість підприємству маневрувати власними коштами та визначає ступінь незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Розглянуто етапи розрахунку фінансової стійкості. Визначено усі коефіцієнти ліквідності досліджуваного підприємства. Узагальнено те, що основним джерелом фінансування СФГ «Світоч» є власний капітал. Зазначено, що стабілізуючу роль у діяльності підприємства зможе забезпечити фінансове прогнозування. Зроблено висновки про те, що для характеристики фінансової стійкості підприємства використовується система абсолютних і відносних показників. Найбільш узагальнюючими абсолютними показниками фінансової стійкості є відповідність або невідповідність джерел коштів для формування запасів і витрат, тобто різниця між сумою джерел коштів і сумою запасів і витрат. На основі цього сформульовані результати, можна спрогнозувати, що в цілому фінансова стійкість СФГ «Світоч» характеризується низьким рівнем фінансового ризику, проте ризики економічного простору суттєво впливають на діяльність підприємства.

Abstract

The article explores the concept of financial stability. The mechanism of financial stability calculations is substantiated. It has been researched that financial stability enables the enterprise to maneuver its own funds and determines the degree of independence of the enterprise from external sources of financing. The stages of calculation of financial stability are considered. All liquidity ratios of the studied enterprise are determined. Generally speaking, the main source of financing for SFG "Svitoch" is equity. It is stated that financial forecasting will be able to provide a stabilizing role in the activity of the enterprise. It is concluded that the system of absolute and relative indicators is used to characterize the financial stability of the enterprise. The most generalizable absolute indicators of financial sustainability are the adequacy or inconsistency of sources of funds to form inventories and costs, that is, the difference between the amount of sources of funds and the amount of inventories and expenses. On the basis of these results, it can be predicted that overall financial stability of SFG "Svitoch" is characterized by low level of financial risk, but risks of economic space significantly affect the activity of the enterprise.

Ключові слова: фінансова стійкість, СФГ «СВІТОЧ», маневреність власних коштів, банкрутство, коефіцієнтний метод, ліквідність, прогнозування.

Keywords: financial stability, SFG "SVITOCH", maneuverability of own funds, bankruptcy, coefficient method, liquidity, forecasting.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В сучасних умовах нестабільного економічного становища в країні виникає необхідність у досконалому вивченні фінансового стану підприємства, одним з основних елементів якого є аналіз фінансової стійкості. Фінансова стійкість є однією з головних

умов розвитку, життєдіяльності, основою стабільного стану та забезпечення високого рівня конкурентоспроможності будь-якого підприємства. Вона характеризує ефективність фінансового, операційного та інвестиційного розвитку, відображає достатність забезпечення оборотних засобів власними

джерелами покриття, а також дає змогу підприємству ефективно здійснювати фінансово-господарську діяльність та відповідати за своїми боргами і зобов'язаннями. Саме фінансова стійкість дає можливість підприємству маневрувати власними коштами та визначає ступінь незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Отже, досить актуальним є питання визначення показників, які дають змогу дати оцінку фінансової стійкості підприємства – СФГ «СВІТОЧ».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В працях вітчизняних та зарубіжних економістів досліджено широке коло питань, пов'язаних з аналізом та оцінкою фінансової стійкості підприємства. Серед них слід назвати таких, як Ю.В. Алескерова [1], Т.О. Мулик [10], О.Ф. Томчук [11], В.Л. Тодосійчук [6], В.В. Томчук [12], Л.І. Федоришина [4], І.О. Школьник [13].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри численні дослідження, не існує встановленої методики визначення фінансової стійкості підприємств, хоча у більшості з наявних способів оцінки фінансової стійкості все зводиться до визначення абсолютних та відносних показників стійкості. Описані у дослідженнях різних авторів методики оцінки фінансової стійкості часто формуються із застосуванням неоднозначних, з надмірною кількістю показників, під час розрахунку яких використовуються коефіцієнти, котрі повторюються.

Метою статті є дослідження важливості аналізу розрахунку фінансової стійкості підприємства на прикладі СФГ «СВІТОЧ», яка дозволяє виявити чи підприємство фінансово стійке чи банкрут.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Головною метою цієї роботи є те, щоб на основі наявних методик визначення фінансового стану підприємств зробити розрахунки показників оцінки фінансової стійкості СФГ «СВІТОЧ», а також дослідити зміни фінансової стійкості підприємства протягом 2013–2015 років. Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова стійкість (стабільність) є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Фінансова стійкість – це рівновага між власними та залученими засобами, надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури та партнерів, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофіксування, довіра кредиторів та інвесторів, а також рівень залежності від них.

Процес дослідження фінансової стійкості СФГ «Світоч» проведемо за запропонованою схемою з використанням даних, які містяться в діючих формах фінансової звітності. Як зазначалося, в основу оцінки фінансової стійкості закладений коефіцієнтний метод.

Для дослідження показників, які характеризують фінансову стійкість підприємства, доцільно детально розглянути структуру та динаміку активів суб'єкта господарювання.

Таблиця 1.

Динаміка складу та структури активів СФГ «Світоч» 2016-2018 рр.

Показник	2016р.	2017р.	2018р.	Абсолютний приріст, 2018р. до 2016р., тис.грн.
Абсолютний обсяг, тис. грн.				
Необоротні активи, тис.грн.	11474	19220	22657	+11183
Оборотні активи, тис.грн.	9528	12934	18623	+9095
Всього активів, тис.грн.	21002	32155	41280	+20278
Структура, %				
Необоротні активи, %	54,6	59,77	54,88	
Оборотні активи, %	45,4	40,23	45,12	
Всього активів, %	100,0	100,0	100,0	

Примітка. Побудовано за фінансовою звітністю СФГ «Світоч»

За даними таблиці 2.6. можна зробити висновок, що за досліджуваний період, у СФГ «Світоч» більша доля активів припадає на необоротні. У СФГ впродовж зазначеного періоду зберігалася стабільна структура необоротних та оборотних активів: 54,6-59,70% склали необоротні та 40,23-45,4% - оборотні активи.

Повну картину оцінки фінансової стійкості СФГ не можна уявити без дослідження коефіцієнтів ліквідності, які характеризують ліквідність балансу, тобто здатність підприємства своїми поточними активами у вигляді оборотних коштів погасити свої короткострокові боргові зобов'язання при наближенні термінів платежу.

Таблиця 2.

Динаміка показників ліквідності СФГ «Світоч» у 2016- 2018 рр.

Показники	2016р.	2017р.	2018р.
Коефіцієнт поточної ліквідності	39,7	8,4	3,7
Коефіцієнт швидкої ліквідності	12,44	2,69	0,71
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,5	0,38	0,010

Примітка. Побудовано за фінансовою звітністю СФГ «Світоч»

За даними таблиці 2, яка характеризує показники ліквідності, можна зробити висновок, що всі

значення коефіцієнтів поточної, швидкої та абсолютної ліквідності у 2016-2017 роках є більші ніж

нормативні. Рекомендованим значенням коефіцієнту поточної ліквідності має бути значення понад 1,5.

Динаміка коефіцієнта поточної ліквідності активів СФГ протягом 2016-2018 рр. засвідчила достатність обігових коштів, які можуть бути використані ними для погашення своїх короткострокових зобов'язань. На протязі 2016 – 2018 років значення цього коефіцієнта демонструє стрімке падіння майже в 10 раз. Така динаміка цього показника свідчить про середній рівень фінансового ризику.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує можливість погашення підприємством поточних зобов'язань поточними активами за відрахуванням запасів. Достатнім коефіцієнтом швидкої ліквідності є співвідношення 1 : 1. Значення цього коефіцієнта демонструє стрімке падіння у 2017 році, порівняно з 2016. А у 2018 році мін менше ніж нормативний.

Щодо абсолютної ліквідності, то як свідчать дані аналізу, це сільськогосподарське підприємство має дефіцит грошових коштів у 2018 році, що вплинуло на величину цього коефіцієнта, яке має за-

надто низьке значення 0,010. Відомо, якщо значення показника абсолютної ліквідності менше критичного 0,25-0,20, то підприємство вважається неплатоспроможним. Але низький рівень показника абсолютної ліквідності не слід розглядати як критичний, якщо підприємства мають можливість генерувати достатні обсяги грошових коштів.

Отже, аналіз показників ліквідності дозволив зробити висновок, що СФГ перебуває у передкризовому стані щодо ліквідності та його фінансова стійкість в подальшому може не забезпечуватися.

Формування активів сільськогосподарської підприємств здійснюється за рахунок інвестованого в них капіталу. Основою оцінки структури джерел фінансування сільськогосподарських підприємств є аналіз капіталу підприємств. Головною метою цього аналізу є виявлення тенденцій динаміки обсягу та складу капіталу за досліджуваний період та їх вплив на фінансовий стан. Для цього необхідно дослідити динаміку структури власного та запозиченого капіталу в загальній вартості капіталу та напрямки зміни їх складових частин. (табл 3.).

Таблиця 3

Динаміка складу та структури джерел формування власного капіталу СФГ «Світоч»

Статті балансу	2016р.		2017р.		2018р.		Абсолютне відхилення 2018 до 2016 р. тис.грн
	тис.грн	частка,%	тис.грн	частка,%	тис.грн	частка,%	
Зареєстрований (пайовий) капітал	20,0	0,10	20,0	0,06	20,0	0,05	-
Додатковий капітал	6345,0	33,67	6345,0	21,23	6345,0	17,47	-
Резервний капітал	6066,2	32,19	12474,2	41,74	12479,2	34,36	+6413,0
Нерозподілений прибуток (непокрытий збиток)	6408,0	34,04	11044,2	36,97	17479,3	48,12	+11071,3
Усього	18839,2	100,0	29883,4	100,0	36318,5	100,0	+17479,3

Примітка. Побудовано за фінансовою звітністю СФГ «Світоч»

Основним джерелом фінансування СФГ «Світоч» є власний капітал. Дані таблиці свідчать про те, що власний капітал цього фермерського господарства формують чотири статті, а саме: зареєстрований (пайовий) капітал, додатковий капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток (непокрытий збиток).

Отже, досліджуване підприємство станом на кінець 2018 року має загальний розмір власного капіталу 36318,5 тис.грн. За останні роки спостерігається його збільшення майже у 2 рази. Величина зареєстрованого (статутного) та додаткового капіталу не зазнали змін протягом досліджуваного періоду, що свідчить про стабільність функціонування підприємства.

Резервний капітал є частиною власного капіталу і призначений для покриття непередбачуваних витрат (збитків). Основним джерелом його утворення є прибуток. На протязі досліджуваного періоду його сума збільшилася на 6413,0 тис.грн.

Найважливішою статтею, що стосується оцінки фінансового стану, є «Нерозподілений прибуток (непокрытий збиток)». У цьому рядку балансу відображається накопичена сума прибутку або збитку підприємства за весь період його діяльності.

Прибуткова діяльність збільшує власний капітал підприємства, оскільки величина нерозподіленого прибутку включається в підсумок розділу «Власний капітал». За період з 2016 по 2018 роки СФГ збільшило суму нерозподіленого прибутку на 11071,3 тис.грн (або в 1,9 рази).

Загалом за результатами аналізу можна зробити висновки про нарощування капіталу СФГ, про що свідчать показники у таблиці. Відзначена тенденція сприяє зміцненню фінансового стану підприємства і підвищенню його ділової активності.

Фінансування діяльності підприємства тільки за рахунок власних коштів не завжди вигідне для нього. Залучаючи позичкові кошти, підприємство

може контролювати більші фінансові потоки, розширити обсяги діяльності, підвищити прибутковість власного капіталу.

До позикового капіталу включають довгострокові і короткострокові кредити і позики, кредиторську заборгованість, зокрема аванси, отримані від

покупців і замовників, розрахунки за дивідендами, інші короткострокові пасиви.

Аналіз динаміки формування позикового капіталу у СФГ «Світоч» наданий у таблиці 4.

Таблиця 4.

Динаміка джерел формування позикового капіталу у СФГ «Світоч»

Статті балансу	2016р.	2017р.	2018р.	Абсолютне відхилення 2018 до 2016 р. тис.грн.
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1921,9	746,9	-	-1921,9
Поточні зобов'язання і забезпечення	240,9	1524,7	4961,9	+4721,0
Всього	2162,8	2271,6	4961,9	+2799,1

Примітка. Побудовано за фінансовою звітністю СФГ «Світоч»

У розділі «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» відображаються довгострокові кредити банків, відстрочені податкові зобов'язання і інші зобов'язання, термін погашення яких більш ніж дванадцять місяців на дату складання балансу. СФГ «Світоч» у зазначеному періоді відмовилося від використання довгострокових зобов'язань та забезпечень.

У розділі «Поточні зобов'язання» відображаються заборгованості, які повинні бути погашені впродовж одного року. Сюди включаються короткострокові кредити банків, кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги і інші поточні зобов'язання за різними розрахунками. На СФГ спостерігається збільшення суми позикових коштів

на 2799,1 тис. грн (43%). Упродовж 2016-2018 років позиковий капітал зростав за рахунок нарощення обсягів поточних зобов'язань. За ці роки відбулося різке зростання – практично в двадцять раз.

Фінансові ресурси СФГ «Світоч» мають два джерела формування – власні та позикові. Не зважаючи на те, що, з точки зору витрат самофінансування є більш бажаним, підприємства зазвичай користуються позиковими коштами також.

В пасиві СФГ «Світоч» містяться як власні так і позикові кошти. Від того, наскільки оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу, багато в чому залежить фінансове становище підприємства. У таблиці відображено динаміку капіталу за аналізований період.

Таблиця 5.

Динаміка складу фінансових ресурсів СФГ «Світоч»

Показники	2016р.	2017р.	2018р.	Абсолютне відхилення 2018 до 2016 р. тис.грн.
Власний капітал	18839,2	29883,4	36318,5	+17479,3
Позиковий капітал	2162,8	2271,6	4961,9	+2799,1
Всього	21002,0	32155,0	41280,4	+20278,4

Примітка. Побудовано за фінансовою звітністю СФГ «Світоч»

СФГ «Світоч» у 2016 - 2018 роках демонструє стабільне нарощування фінансових ресурсів (+20278,4 тис.грн.).

Як видно з розрахованих даних (табл.5.), основну частку у фінансових ресурсах має власний капітал. Його частка у 2016 році складала 89 % та поступово зменшувалася, та у 2018 році становила відповідно 87 %. Отже, підприємство є фінансово стійким. Загалом за результатами аналізу можна зробити висновки про позитивні в цілому зміни у капіталі підприємства, про що свідчить збільшення величини і частки власного капіталу.

Фінансова стійкість визначається ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів.

Недостатня фінансова стійкість може призвести до неплато-спроможності підприємства й відсутності у нього коштів для розвитку виробництва і взагалі діяльності підприємства.

Надлишкова фінансова стійкість також негативно впливає на виробничо-торговельну діяльність, оскільки є гальмом її розвитку, збільшуючи затрати підприємства надлишковими запасами і резервами.

Тому, фінансова стійкість повинна характеризуватися таким станом фінансових ресурсів, який відповідав би вимогам ринку і водночас задовольняв потреби розвитку підприємства. При оцінці фінансової стійкості підприємства використовуються різні коефіцієнти.

Таблиця 6.

Динаміка показників фінансової стійкості в СФГ «Світоч»

Показники	2016р.	2017р.	2018р.
Коефіцієнт фінансової автономії	0,89	0,92	0,87
Коефіцієнт фінансової залежності	1,11	1,07	1,13
Коефіцієнт фінансового ризику	0,11	0,075	0,13
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,49	0,38	0,37
Коефіцієнт довгострокової заборгованості	0,10	0,024	-
Коефіцієнт покриття запасів	1,61	1,55	1,12

Примітка. Побудовано за фінансовою звітністю СФГ «Світоч»

Перш за все - це коефіцієнт автономії, який характеризує частку коштів, вкладених власниками в загальну вартість майна підприємства. Нормативне значення для цього коефіцієнта встановлене в межах 40-60%. Високе значення коефіцієнта автономії є дуже небезпечним для фінансової стійкості підприємства, особливо, коли в підприємства низька оборотність активів та товарів. Чим вищий цей показник, тим ризикованіша ситуація, тому що нездатність підприємства погасити зобов'язання кредиторів може призвести до втрати суб'єктом господарювання платоспроможності, а можливо, і до банкрутства. Так значення показника фінансової автономії у СФГ «Світоч» становить 0,89; 0,92; 0,87 у 2016-2018 рр.

Протягом досліджуваного періоду характерна тенденція стабільності даного показника.

Коефіцієнт фінансової залежності розраховується відношенням валюти балансу до власного капіталу, є оберненим показником до коефіцієнта фінансової незалежності. Для коефіцієнта фінансової залежності рекомендоване значення менше ніж 2. На досліджуваному СФГ динаміка цього коефіцієнта демонструє стабільність та правильність обраної стратегії фінансування.

Коефіцієнт фінансового ризику (коефіцієнт фінансового левериджу) характеризує співвідношення позикових та власних коштів. Рекомендоване значення менше 1. Коефіцієнт фінансового ризику показує, кількість позикових коштів, залучених підприємством на 1 гривню вкладених в активи власних коштів. На СФГ «Світоч» значення цього показника є низьким, що свідчить про низький ризик вкдавання капіталу в підприємство.

Коефіцієнт довгострокової заборгованості характеризує загальну капіталізацію підприємства, оскільки суму довгострокових зобов'язань і власного капіталу називають ще загальною капіталізацією підприємства. Показує відсоток довгострокових зобов'язань у капіталізованих джерелах. У 2016-2017 роках на СФГ «Світоч» значення цього показника зменшувалось. А у 2018 році СФГ відмовилося від використання довгострокових кредитів банків.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу характеризує ступінь мобільності власного капіталу, тобто показує ту частину власного капіталу, яка знаходиться в обігу і використовується для фінансування поточної діяльності. У СФГ «Світоч» намітилась позитивна тенденція до зменшення цього коефіцієнта. Така тенденція свідчить про зменшення спроможності СФГ формувати власні фінансові ресурси за рахунок внутрішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт покриття запасів показує, наскільки запаси забезпечені (покриті) робочим капіталом.

Рекомендоване значення більше 0,6-0,8. Цей показник на СФГ «Світоч» є високим і на протязі 2016-2018 років коливався від 1,61-1,12.

Оцінимо фінансову стійкість підприємства за допомогою інтегральної бальної методики оцінки Л. В. Донцова і Н. А. Нікіфорова.

Сутність цієї методики полягає у класифікації підприємств за ступенем ризику, виходячи з фактичного рівня показників фінансової стійкості і рейтингу кожного показника, вираженого у балах.

Таблиця 7.

Оцінка фінансової стійкості СФГ «Світоч»

Показник	2016 р.	Бали	2017р.	Бали	2018р.	Бали
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,5	20	0,38	19	0,010	4
Коефіцієнт швидкої ліквідності	12,44	18	2,69	17	0,71	9
Коефіцієнт поточної ліквідності	39,7	16	8,4	15	3,7	14
Коефіцієнт фінансової автономії	0,89	17	0,92	17	0,87	17
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,77	15	0,82	14	3,14	9
Коефіцієнт забезпеченості запасів власним капіталом	1,41	15	1,29	15	0,90	12
Усього	-	101	-	97	-	65
Клас підприємства		I		I		II

Примітка. Побудовано за фінансовою звітністю СФГ «Світоч»

СФГ «Світоч» на протязі досліджуваного періоду за оцінкою фінансової стійкості та ризику знаходилось у I - II класі. Згідно з рейтинговою оцінкою методики це підприємство демонструє нормальний запас фінансової стійкості, що дає впевненості у поверненні залучених коштів. А у 2018 році СФГ перейшло у II клас, що свідчить про деяку ступінь ризику із заборгованості, але ще не вважається ризикованим. На протязі досліджуваного періоду фінансова стійкість підприємства по зазначеним показникам поступово зменшувалася.

Таким чином, аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості дозволив оцінити фінансовий стан СФГ

«Світоч» як стійкий, тобто такий, який характеризується не високим рівнем ризику втрати фінансової стійкості. При цьому необхідно зазначити, що сучасний стан сільськогосподарських підприємств визначається як загальною економічною системою, яка склалася в галузі, так і окремими негативними тенденціями. Все це вплинуло як на формування фінансових ресурсів СФГ, так і на фінансові результати діяльності. Крім того результати досліджень коефіцієнтів фінансової стійкості СФГ свідчать про необхідність більш глибокого прогнозування його окремих значень.

Стабілізуючу роль у діяльності підприємства зможе забезпечити фінансове прогнозування. В сучасних умовах господарювання відсутній системний під'їзд до організації прогнозування фінансової стійкості на підприємствах, оскільки не повною мірою враховуються ризики у діяльності.

Безсистемність прогнозування діяльності підприємства призводить до зниження прибутковості, ефективності і результативності руху фінансових ресурсів, спричиняє суттєві ризики для ефективного функціонування підприємств.

Все більш поширеного серед вітчизняних науковців є концепція ризикоорієнтованого фінансового прогнозування. Її суть полягає у застосуванні при прогнозуванні формування та використання фінансових ресурсів критерію фінансової рівноваги.

Концепція ризикоорієнтованого фінансового прогнозування передбачає оцінку рівня ризику та впливу ризику на фінансову стійкість підприємства. Основними завданнями ризикоорієнтованого фінансового прогнозування є:

1. забезпечення збалансування джерел фінансових ресурсів із напрямками їхнього використання;
2. засосування у процесі фінансового планування механізму мінімізації ризиків;
3. формування резервів із урахуванням коригуючого індексу факторів ризиків у плановому періоді;
4. оцінка збалансованості планових показників та якості фінансових планів;
5. забезпечення внутрішнього контролю за виконанням фінансових показників.

Невеликі фермерські господарства мають більший ризик банкрутства, а переважна більшість із них є низькорентабельними. Тому питанню концепції

виробництва відводиться чільне місце у підвищенні ефективності їх функціонування. Дослідженнями встановлено, що переважна більшість фермерських господарств мають невеликі розміри. Основою для підвищення ефективної діяльності фермерських господарств має бути забезпечення оптимального рівня концентрації виробництва.

При застосуванні концепції ризикоорієнтованого фінансового прогнозування необхідно його здійснити за такими етапами:

На підготовчому етапі здійснюється комплексна оцінка фінансового – господарського стану підприємства, що включає множину факторів зовнішнього характеру, які впливають на саме підприємство та на бізнес – середовище. Воно фактично визначає стан підприємства на ринку, його фінансову успішність, тому без його оцінки комплексний аналіз фінансового – господарської діяльності неможливий.

У процесі комплексної оцінки фінансово – господарського стану підприємства нами проаналізовано та оцінено весь комплекс економічно – господарських показників СФГ.

Особливу роль при прогнозуванні фінансової стійкості відіграє всебічний аналіз зовнішніх факторів, що впливають на фінансово- економічну діяльність СФГ.

СФГ «Світоч» займається вирощуванням продукції рослинництва та тваринництва (рис), тому на його діяльність впливає ситуація на ринку виробництва сільськогосподарської продукції в Україні. СФГ «Світоч» займається виробництвом зернових, зернобобових та технічних культур. Основною культурою за обсягами виробництва є кукурудза на зерно, питома вага якої складає 73% від загального обсягу виробництва продукції рослинництва.

Таблиця 8.

Структура виробництва СФГ «Світоч» у 2018 році

Назва культури	Вартість реалізованої продукції, тис.грн	Обсяг виробництва, ц
Культури зернові та зернобобові	13391,99	32429
пшениця озима	4246,95	8395
кукурудза на зерно	8666,32	22935
ячмінь	478,71	1099
Насіння ріпаку	5921,34	5996
Насіння соняшнику	1994,16	2131
Тварини сільськогосподарські живі:		
свині	2333,10	516
Всього:	23640,59	41072

Примітка. Побудовано за фінансовою звітністю СФГ «Світоч»

У 2018 році в Україні більшість фермерських господарств, які займаються виробництвом продукції рослинництва є прибутковими і найближчими роками дана тенденція продовжуватиме зберігатися, оскільки існує високий попит на продукцію рис.1.

Рис.1. Співвідношення прибутків та збитків СФГ України у 2018 році.

Примітка. Побудовано за статистичними даними України

СФГ «Світоч» також займається тваринництвом, зокрема вирощуванням свиней. Тому проаналізуємо динаміку виробництва продукції тваринництва по Україні за 2014-2018 роки.

Ринок м'яса та м'ясних виробів України у 2018 р. на 78,9 % був представлений продукцією вітчизняних виробників. В країні виробляється біля 2,38 млн т м'яса та м'ясних виробів щорічно, що повністю забезпечує українців даною продукцією.

Динаміка експорту з України м'яса та продукції м'ясопереробної промисловості відбувалася зростаючими темпами. Значно зросла частка експорту м'яса птиці і майже вдвічі зменшилася частка експорту м'яса яловичини та телятини. Експорт м'яса птиці збільшився в п'ять разів. Значне зростання пропозиції м'яса птиці всіх видів на вітчизняному ринку птахівництва стало можливим, передусім, за рахунок будівництва в Україні в ці роки сучасних високотехнологічних птахофабрик і комплексів, які забезпечені технікою та обладнанням як провідних світових, так і вітчизняних виробників. На протязі досліджуваного періоду збільшилась частка імпорту, за рахунок таких видів продукції як телятина, субпродукти та інші види м'яса.

Таким чином можна стверджувати про позитивні тенденції у виробництві продукції сільського господарства по Україні. Це в свою чергу сприяє прогнозуванню тенденцій на ринку виробництва сідського господарської продукції.

При прогнозуванні фінансової стійкості підприємства вагоме значення відіграє аналіз внутрішніх факторів, що впливають на фінансово – економічний стан підприємства, оскільки вони формуються самим підприємством у процесі його діяльності, впливаючи на його результати і на перспективи розвитку.

Оцінимо внутрішні фактори, які впливають на фінансово – економічний стан СФГ за допомогою «золотого правила» економіки:

$$100\% < T_a < T_{чд} < T_{чп}, \text{ де}$$

де T_a – темп зростання активів; $T_{чд}$ – темп зростання чистого доходу;

$T_{чп}$ – темп зростання чистого прибутку.

Наведені нерівності мають таку економічну інтерпретацію: перша – означає, що економічний потенціал підприємства зростає, тобто масштаби його діяльності збільшуються; друга – вказує на те, що порівняно зі збільшенням економічного потенціалу обсяг реалізації продукції зростає більш високими темпами, тобто ресурси підприємства використовуються більш ефективно, підвищується віддача від кожної гривні, вкладеної у підприємство; з третьою нерівністю видно, що прибуток зростає випереджаючими темпами, що свідчить про відносне зниження у звітному періоді витрат виробництва і обігу, як результат дій, спрямованих на оптимізацію технологічного процесу і взаємовідносини з контрагентами.

Таблиця 9.

Динаміка основних фінансово - економічних показників діяльності СФГ «Світоч»

Показники	2016р.	2017р.	2018р.
Активи, тис.грн	21002	32155	41280
Темп зростання, %	156	153	128
Чистий дохід, тис.грн.	17167	27401	26707
Темп зростання, %	158	159	97
Чистий прибуток, тис.грн.	6408	11044	6435
Темп зростання, %	124	172	58

Примітка. Побудовано за фінансовою звітністю СФГ «Світоч»

Використовуючи вищенаведену формулу, визначимо внутрішні фактори для прогнозування фінансової стабільності у СФГ «Світоч» у 2016-2018 роках.

$$100\%_{2016} < 156 < 158 > 124$$

$$100\%_{2017} < 153 < 179 < 172$$

$$100\%_{2018} < 128 > 97 > 58$$

Фінансовий стан підприємства, незважаючи на порушення раціональних співвідношень між показниками у 2016 - 2017 роках зростає, оскільки темп росту всіх обчислених показників перевищує 100%. Оптиміальне співвідношення між показниками, згідно «золотого правила економіки» відбувалося у 2017 році. У 2018 році показники істотно погіршилися, що в подальшому може істотно вплинути на фінансову стійкість СФГ.

Слідуючим етапом дослідження для здійснення аналізу ефективності прогнозування фінансової стійкості є діагностика банкрутства підприємства.

На сьогодні для оцінювання ризику банкрутства підприємств у рамках дискримінантного аналізу широко використовують моделі відомих західних економістів Альтмана, Ліса, Таффлера, Спрінгейта та ін. В кожній моделі запропоновані коефіцієнти, які слід брати до уваги і які висновки слід робити. Найпопулярнішою є модель Альтмана. Спрогнозувати ймовірність банкрутства за її допомогою за один рік можна з точністю 95%, за два – 70, за три – 48, за чотири роки – 30%.

Модель Альтмана (Altman Z – score) є результатом обстеження та дослідження автором 66 підприємств (у яких 50% були визнані банкрутами, а інші продовжували функціонувати) із використанням 22 фінансових показників і являє собою п'ятифакторну модель дескриптивної діагностики ймовірності банкрутства підприємства – об'єкта дослідження – комбінацію із найважливіших чинників для оцінки рівня ймовірності банкрутства підприємств, що досліджуються.

Загалом модель Альтмана має такий вигляд:

$$Z = 1.2A + 1.4B + 3.3C + 0.6D + 1.0E,$$

де А= Робочий капітал / Загальна вартість активів;

В= Чистий прибуток / Загальна вартість активів;

С= Чистий дохід / Загальна вартість активів;

D= Ринкова капіталізація підприємства / Сума заборгованості;

E= Обсяг продажу / Загальна вартість активів.

Практичні дослідження щодо вибіркової сукупності підприємств свідчать про те, що в разі знаходження розрахункового значення Z-показника нижче від критичної величини 2,7 підприємство – об'єкт дослідження практично є банкрутом. Достовірність цієї моделі за окремими джерелами оцінюється на рівні 95%.

Z < 1,8 – дуже висока

1,81 < Z < 2,70 – висока

2,71 < Z < 2,99 – можлива

Z > 3,00 – дуже низька

Таблиця 10.

Розрахунок ймовірності банкрутства СФГ «Світоч»

Показники	2016р.	2017р.	2018р.
Відношення робочого капіталу до загальної вартості активів	0,44	0,62	0,33
Рентабельність активів за нерозподіленим прибутком	0,30	0,34	0,42
Рентабельність активів за чистим прибутком	0,30	0,34	0,42
Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань власним капіталом	75,5	19,6	7,32
Коефіцієнт трансформації	0,81	0,85	0,64
Z-рахунок: $1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 1,0X5$	48,048	14,96	10,57

Примітка. Побудовано за фінансовою звітністю СФГ «Світоч»

Як видно з табл. 10., ймовірність банкрутства СФГ «Світоч» за моделлю Альтмана характеризується протягом трьох останніх років як дуже низька за період 2016-2018 рік. Водночас протягом дослідженого періоду значення Z-рахунку зменшується, що свідчить про погіршення ситуації на СФГ.

Враховуючи отримані результати, можна прогнозувати, що в цілому фінансова стійкість СФГ «Світоч» характеризується низьким рівнем фінансового ризику, проте ризики економічного простору суттєво впливають на діяльність підприємства.

Проаналізувавши джерела формування капіталу СФГ «Світоч» та напрями його розміщення можна зробити висновок, що загальна величина капіталу підприємства протягом всього періоду, що аналізується має тенденцію до зростання у 2018 р. проти 2016 р. на 20278 тис. грн.. Таке зростання протягом аналізованого періоду відбувалося головним чином за рахунок значного збільшення влас-

ного капіталу, що випереджало зростання позикових коштів.

Найбільшу питому вагу у структурі власного капіталу підприємства у 2016-2018 рр. займає нерозподілений прибуток, частка якого коливається аналогічно до динаміки обсягів і становить 34% та 48,0% відповідно, зважаючи на незмінні обсяги інших складових власного капіталу. У структурі позикового капіталу, найбільша питома вага припадає в 2016-2018 рр. на поточні зобов'язання і забезпечення. Крім того, протягом аналізованого періоду спостерігається зростання їх питомої ваги з 19% до 100%.

Станом на кінець 2018 р. підприємство володіло необоротними активами в розмірі 22657 тис. грн. За цей період їх сума збільшилася на 11183 тис. грн., а питома вага складала 54%. Разом із цим у 2018 р. спостерігається деяке зростання обсягів оборотних активів на 9095 тис. грн.

Простежується зростання у 2016-2018 роках

чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 9549 тис. грн., що відбулося за рахунок зростання у 2013-2015 рр. випуску та реалізації продукції.

Спостерігаємо рентабельну діяльність підприємства протягом усього періоду 2016-2018 рр. При цьому, у 2018 р. спостерігається значне зменшення показників рентабельності проти 2016 р.

За результатами прогнозування фінансової стійкості можна стверджувати, що СФГ «Світоч» має достатній запас фінансової стійкості, але виявлено тенденцію до негативних змін цього показника підприємства, що вказує на необхідність детального аналізу на предмет визначення: які показники ФС підприємства погіршилися, а які покращилися.

Процес прогнозування забезпечує інтеграцію, координацію та зменшення невизначеності. За допомогою цієї методики щодо реальних значень показників ФС СФГ дало змогу отримати результати аналізу, які мають практичну цінність у вирішенні актуальних питань прогнозування фінансової стійкості підприємства з метою розроблення своєчасних заходів щодо її підвищення.

ВИСНОВКИ. Для характеристики фінансової стійкості підприємства використовується система абсолютних і відносних показників. Найбільш узагальнюючими абсолютними показниками фінансової стійкості є відповідність або невідповідність джерел коштів для формування запасів і затрат, тобто різниця між сумою джерел коштів і сумою запасів і витрат.

Отже, велика кількість підходів до визначення фінансової стійкості підприємства свідчить про багатогранність цього поняття. Фінансова стійкість - це спроможність підприємства забезпечувати пропорційний розвиток при збереженні достатнього рівня плато-та кредитоспроможності.

У зв'язку з цим вважаємо цікавим дослідження, яке ґрунтується на інтегрованому поєднанні двох підходів: з використанням узагальнюючого показника зміни фінансової стійкості підприємства (ФС), що дає змогу оцінити загальну динаміку фінансового стану та зміни фінансової стійкості підприємства протягом певного періоду часу; підходу, в основні якого покладено виділення чотирьох типів поточної фінансової стійкості (абсолютна та нормальна фінансова стійкість, нестійкий і кризовий фінансовий стан підприємства).

За допомогою такого підходу можна визначити, до якого саме типу належать певні підприємства, а також зробити прогностичні розрахунки щодо перспектив розвитку підприємств у разі зміни фінансової стійкості. Сучасна ситуація на ринку вина України характеризується такими особливостями, як: скорочення виробництва виноградної вина в Україні з кожним роком; малі виробники працюють переважно локально, у своїх регіонах, і не роблять значного впливу на ринок у цілому;

Таким чином, у результаті проведеного дослідження було визначено низку факторів, що впливають на розвиток й фінансову стійкість виноробних підприємств.

Підтримка високого рівня фінансової стійкості та конкурентоспроможності означає, що всі ресурси підприємства використовуються настільки продуктивно, що воно стає більш прибутковим, ніж його головні конкуренти. Це водночас передбачає, що підприємство займає стабільні позиції на ринку товарів і послуг, а його продукція користується постійним попитом.

Однак рівень фінансової стійкості й конкурентоспроможності – це величини динамічні, яка змінюється під впливом багатьох факторів, які формуються в сферах виробництва і обігу товару.

Нестійкий фінансовий стан, характеризується порушенням платоспроможності, при якому зберігається можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних засобів і збільшення ВОК, шляхом скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів. Більшість відносних показників характеризувалися нестабільною динамікою, що є негативним. Як свідчать дані, коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів характеризує погіршення фінансової стійкості у 2015-2016 р.р., а також простежується цілковита залежність підприємства від позикового капіталу. Ця ситуація підтверджується коефіцієнтом фінансової незалежності та коефіцієнтом автономії, які на протязі усього аналізованого періоду не відповідають нормативним значенням, й у 2016 році також спостерігається їх зниження.

Імовірність банкрутства СФГ «Світоч» за моделлю Альтмана характеризується протягом трьох останніх років як дуже низька за період 2016-2018 рік. Водночас протягом дослідженого періоду значення Z-рахунку зменшується, що свідчить про погіршення ситуації на СФГ.

Враховуючи отримані результати, можна спрогнозувати, що в цілому фінансова стійкість СФГ «Світоч» характеризується низьким рівнем фінансового ризику, проте ризику економічного простору суттєво впливають на діяльність підприємства.

Проаналізувавши джерела формування капіталу СФГ «Світоч» та напрями його розміщення можна зробити висновок, що загальна величина капіталу підприємства протягом всього періоду, що аналізується має тенденцію до зростання у 2018 р. проти 2016 р. на 20278 тис. грн. Таке зростання протягом аналізованого періоду відбувалося головним чином за рахунок значного збільшення власного капіталу.

Список літератури

1. Aleskerova Y., Mulyk T., Fedoryshyna L. Improving credit protection analysis methods reports of main agricultural enterprises / Baltic Journal of Economic Studies. - 2018. - Vol. 4 № 2. - P. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-2-1-7>. (Web of Science Core Collection)

2. Aleskerova Y., Fedoryshyna L., Koval N. Features of loan security for the reproduction of fixed assets for agricultural purposes / Baltic Journal of Economic Studies. - 2018. - Vol. 4 № 4. - P. 1-5. DOI:

<https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-2-1-7>.
(Web of Science Core Collection)

3. Tetiana Plakhtii, Lidiia Fedoryshyna, Olena Tomchuk. Socio-economic component of preferential taxation of individual income/ Baltic Journal of Economic Studies. - 2019. - Vol. 5 № 2. - P. 171-175. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-2-1-7>.
(Web of Science Core Collection)

4. Fedoryshyna L. Analysis of financial control at enterprise. Znanstvena misel journal. Slovenia. №34/2019. ISSN 3124-1123 VOL.2 P.53-58.

5. Fedorishina L. Integrated company reporting model. Polish journal of science №20 (2019) VOL. 2 P.18-27

6. Алескерова Ю.В. Тодосійчук В.Л. Мостовик В.О. Фінансово – кредитне забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств. Інфраструктура ринку. №19.2018р. С.434-441.

7. Алескерова Ю.В. Радченко О.Д. Тодосійчук В.Л. Кредитні аспекти державної підтримки розвитку аграрного сектору України. Економіка. Фінанси. Менеджмент. Актуальні питання науки і практики. №11 (39), 2018.С.84-94.

8. Мулик Т.О., Томчук О.Ф. Федоришина Л.І. Аналітичне забезпечення заборгованості підприємства в умовах антикризового управління.

ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики . – 2019 . – № 1. – С.146-160.

9. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навч. Посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 288 с.

10. Мулик Т.О. Роль економічної діагностики в діяльності підприємства. Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу: тези виступів Міжнар. наук. конф. Житомир, 2017. С. 343-345.

11. Томчук О.Ф. Аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Серія : Економічні науки. 2016. Т. 18, № 2. С. 160-164.

12. Томчук О.Ф., Томчук В.В. Управлінські рішення та їх аналітичне забезпечення. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, між предметні зв'язки: зб. матеріалів ІХ Міжнар. наук.практ. конф. Київ: ННЦ "ІАЕ", 2015. С.445-448.

13. Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та ін. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

ИЗМЕРЕНИЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ОТДАЧИ ЭФФЕКТИВНОГО ЛЕСОПОЛЬЗОВАНИЯ

Апсальямова С.О.,

*ассистент, кандидат медицинских наук
Кубанский Государственный Медицинский Университет
Россия, Краснодар*

Хашир Б.О.,

*профессор, доктор экономических наук
Хуаж О.З.*

*профессор, доктор технических наук
Кубанский Государственный Технологический Университет
Россия, Краснодар*

MEASURING THE SOCIO-ECONOMIC RETURNS OF EFFECTIVE FOREST MANAGEMENT

Apsalyamova S.,

*assistant, candidate of medical sciences
Kuban State Medical University, Krasnodar, Russia
Russia, Krasnodar*

Khashir B.,

*Professor, Doctor of Economics
Khuazh O.*

*Professor, Doctor of Technical Sciences
Kuban State Technological University
Russia, Krasnodar*

Аннотация

Измерение социально-экономической отдачи лесов диктует необходимость получения информации, как люди используют леса, обращая первоочередное внимание аспектам потребления, какие параметры измерять для оценки лесного хозяйства, также данные о том, какие блага получают люди от не древесных продуктов леса, чтобы оценить, распределяются ли эти блага на равноправной основе, которые служат удовлетворению элементарных потребностей людей и повышению качества жизни (потребности более высокого порядка) непосредственно через потребление товаров и услуг, предоставляемых лесами и деревьями, или опосредованно через доходы или занятость в лесном секторе.

No 43 (2020)

P.3
The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.
The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.
Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4
ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed
Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian
Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilij - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»
Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204
E-mail: public@tsh-journal.com
Web: www.tsh-journal.com